

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	7Cdo/71/2024
Identifikačné číslo spisu:	1115212830
Dátum vydania rozhodnutia:	29.10.2024
Meno a priezvisko:	JUDr. Martina Valentová
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2024:1115212830.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobkyne JUDr. T. Y., X., X. XXXX/XX, zastúpenej splnomocnenkyňou SEDLAČKO & PARTNERS, s.r.o., Bratislava, Štefánikova 8, IČO: 36853186, proti žalovanej Petit Press, a.s., Bratislava, Lazaretská 12, IČO: 35790253, zastúpenej splnomocnenkyňou Advokátska kancelária Paul Q, s. r. o., Bratislava, Karadžičova 2, IČO: 35906464, o ochranu osobnosti, pôvodne vedenom na Okresnom súde Bratislava I pod sp. zn. 5C/67/2015, o dovolaní žalovanej proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave z 31. marca 2021 sp. zn. 15Co/225/2019, takto

rozhodol:

Rozsudok Krajského súdu v Bratislave z 31. marca 2021 sp. zn. 15Co/225/2019 a rozsudok Okresného súdu Bratislava I. zo dňa 19. júna 2019 č. k. 5C/67/2015z r u š u j e a vec vracia Mestskému súdu Bratislava IV. na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Bratislava I (ďalej len „súd prvej inštancie“ alebo „prvoinštančný súd“) rozsudkom z 19. júna 2019 č. k. 5C/67/2015-519 uložil žalovanej povinnosť bližšie uvedeným spôsobom ospravedlniť sa žalobkyni (výrok I.). Zároveň uložil žalovanej povinnosť zaplatiť žalobkyni sumu vo výške 35.000 eur titulom náhrady nemajetkovej ujmy v lehote 15 dní odo dňa právoplatnosti rozsudku a vo zvyšnej časti žalobu zamietol (výrok II.). O nároku na náhradu trov konania rozhodol tak, že žalobkyni priznal nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100% (výrok III.).

1.1. Vykonaným dokazovaním mal za preukázané, že žalobkyňa v čase vykonávania namietaných procesných úkonov v ňou dozorovanej trestnej veci vedenej voči M. O., nevedela o trestnom stíhaní tejto osoby i v inej - ekonomickej trestnej veci a nemohla zvoliť vo vzťahu k uvedenej stíhanej osobe procesné postupy opísané autorom článku v pokračovaní článku uverejnenom žalovaným v denníku Y. dňa 07. februára 2015, a preto žalobkyňou namietané hodnotiace úsudky (ako vyplynulo z výsledkov dokazovania) neboli založené na pravdivostnom základe. Súd prvej inštancie konštatoval, že autor článku položením otázok hovorkyni Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky nevytvoril profesionálny rámec na prezentovanie vyjadrenia žalobkyne vo vzťahu k jej procesným postupom voči M. O. v ňou dozorovanej veci, ktoré nemali žiaden súvis s procesným postavením tejto stíhanej osoby v ekonomickej trestnej veci. Dospel tak k záveru, že konanie T. Q. (autora článku) nemôže vyhodnotiť ako konanie v

dobrom úmysle. Poukázal i na to, že i keď sloboda tlače patrí k jedným z pilierov demokratickej spoločnosti, inštitúcie právneho štátu musia nutne požívať zvýšenú ochranu pred neoprávnenou a nepodloženou kritikou zo strany médií, nakoľko v opačnom prípade by sa takáto kritika stala kontraproduktívnou a ohrozovala by fungovanie základných inštitúcií právneho štátu, a aj preto nemožno opomenúť, že prokurátori sú napríklad na rozdiel od politikov úplne nechránení, čo v konečnom dôsledku môže vytvoriť neakceptovateľný tlak na ich rozhodovaciu činnosť. Aj článok 10 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd v znení protokolov č. 3, 5 a 8 (ďalej len „dohovor“) nezabezpečuje neobmedzenú slobodu prejavu v prípadoch, keď sa tlač zaoberá otázkami verejného záujmu. Za podmienok odseku 2 článku 10 dohovoru výkon tejto slobody zahŕňa povinnosti a zodpovednosť, čo sa vzťahuje aj na tlač. Novinári majú povinnosť konať v dobrej viere a s cieľom poskytnúť presné a dôveryhodné informácie v súlade s novinárskou etikou vyplývajúcou predovšetkým z hlavných zásad, ktorými sa novinár riadi vo svojej práci a ktoré vyplývajú z článku 2.2 Etického kódexu novinára Slovenského syndikátu novinárov. Pravdivosť informácií ako jedna zo stanovených zásad pritom predpokladá, že fakty ako ich základ, sa podávajú čo najobjektívnejšie, v ich pravom kontexte, bez skresľovania a zamlčovania súvislostí. Preto zároveň zdôraznil, že i keď je podľa čl. 10 ods. 1 dohovoru kritika osoby prokurátora a jeho profesionálneho postupu v zásade prípustná, no i tak s ohľadom na uvedené skutočnosti, musí byť vecná, dôvodná, primeraná a s pravdivostnou výpovednou hodnotou, aby bola výrazom legitímneho obmedzenia slobody prejavu v zmysle článku 10 ods. 2 dohovoru, v záujme zachovania autority a nestrannosti súdnej moci.

1.2. Podľa názoru súdu prvej inštalácie autor predmetného článku nedodržiaval uvedený etický kódex ako i právny poriadok Slovenskej republiky a konal s cieľom dosiahnuť publikovaním skreslených informácií senzáciu bez priestoru pre čitateľov na vytvorenie si vlastného hodnotenia obsahu posudzovaného článku, čo v priebehu konania vyplývalo i zo zistených skutočností, že autor sa pri pokračovaní článku nedôvodne spoliehal na poskytnuté informácie od stíhanej osoby v danej trestnej veci, t. j. od M. O. a od vypočutého svedka P. J., v ktorých tieto osoby prezentovali svoje názory na procesný postup žalobkyne v ňou dozorovanej veci, v čase keď žalobkyňa ešte nemala skutkové poznatky o ekonomickej trestnej veci M. O. (počas začatia spolupráce M. O. s orgánmi činnými v trestnom konaní). Preto ak aj autor mal v úmysle napísať článok pútavejší, bol nepochybne povinný ním uvádzané skutkové tvrdenia uviesť pravdivo a len ako fakt s možnosťou vytvorenia si vlastného úsudku čitateľom. V tejto súvislosti súd skonštatoval, že prezentovaná argumentácia sa rovnako vzťahuje i na obsah úvodného článku publikovaného v denníku Y., ktorý preukázateľne nevytvoril autor napadnutého článku, ale novinári publikujúceho denníka Y..

1.3. Prvoinstančný súd za daného skutkového stavu, rešpektujúc a odkazujúc na článok 8 ods. 1 a na článok 10 ods. 1, 2 dohovoru, ako aj na článok 16 ods. 1, článok 19 ods. 1, 2 a 3, článok 26 ods. 1 a 4 zákona č. 160/1992 Zb. Ústava Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov (ďalej len „ústava“), § 11, § 13 ods. 1, 2 a 3 zákona č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník v znení neskorších predpisov (ďalej len „OZ“ alebo „Občiansky zákonník“), za použitia testu proporcionality skúmaného článku a jeho pokračovania publikovaného žalovaným v denníku Y. dňa 07. februára 2015 skonštatoval, že nemohol akceptovať zvolený spôsob napísania publikovaného článku najmä z dôvodu výrazne difamujúcich výrokov v ňom obsiahnutých a mal za to, že konaním autora článku došlo k nereparovateľnému spoločenskému degradovaniu osobnosti žalobkyne s deštrukciou jej postavenia, nakoľko sa jednalo o žalovaným publikované spravodajské informácie, ktoré neopodstatnene kriminalizovali konanie žalobkyne.

1.4. Vo vzťahu k žalobkyňou uplatnenému peňažnému nároku titulom náhrady nemajetkovej ujmy súd prvej inštalácie dôvodil, že z vykonaného dokazovania mal preukázaný zásah do osobnostných práv žalobkyne v takom rozsahu, ktorý by nebol reparovateľný len samotným doručením ospravedlnenia. Poukázal pritom na to, že napadnutý článok ako aj jeho pokračovanie boli publikované a stále sú dostupné na internetovej stránke najčítanejšieho denníka na Slovensku, ktorý článok bol napísaný investigatívnym novinárom, ktorý požíval povest' skúseného, erudovaného novinára, a preto obsah tohto článku a jeho pokračovania v čitateľoch (odbornej verejnosti, kolegoch žalobkyne, členoch rodiny a známych) zanechal nezvratné negatívne hodnotenie žalobkyne ako prokurátorky, ktorá profesionálne zlyhala. Žalobkyňa vzhľadom na vzniknutú celkovú situáciu, ktorú článok a jeho pokračovanie vyvolalo, ukončila služobný pomer predčasne a pri záujme opätovne nastúpiť do práce bola jej žiadosť zo strany Generálneho prokurátora odmietnutá s argumentáciou, že o žalobkyňu boli publikované články

spochybňujúce jej profesionálnu spôsobilosť. Prvoinštančný súd tak skonštatoval, že žalobkyňa preukázala negatívne následky neoprávneného zásahu do sféry jej osobného, rodinného, spoločenského a pracovného života v takej intenzite a rozsahu, aby mohol kladne rozhodnúť i o jej nároku na priznanie nemajetkovej ujmy. Zdôraznil, že súdom priznaná suma 35.000 eur je adekvátne intenzite, trvaniu, okolnostiam a dôsledkom neoprávneného zásahu do osobnostných práv žalobkyne chránených ustanovením § 11 OZ, ako aj jej ústavných práv a práv chránených dohovorom. Ak by bola výška nemajetkovej ujmy ustálená len s poukazom na § 6 zákona č. 215/2006 Z. z. o odškodňovaní osôb poškodených násilnými trestnými činmi, takáto výška nemajetkovej ujmy by nebola adekvátne k preukázaným následkom neoprávneného zásahu do osobnostných práv žalobkyne.

1.5. O trovách konania súd prvej inštalácie rozhodol podľa § 255 ods. 1 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „CSP“ alebo „Civilný sporový poriadok“) a žalobkyňu priznal nárok na náhradu trov konania v plnom rozsahu, nakoľko zohľadnil skutočnosť, že žalobkyňa bola v hlavnom predmete sporu o ochranu osobnosti plne úspešná bez ohľadu na priznanú výšku náhrady nemajetkovej ujmy, ktorej stanovenie vždy závisí od voľnej úvahy súdu.

2. Na odvolanie žalovanej Krajský súd v Bratislave (ďalej len „odvolací súd“) rozsudkom z 31. marca 2021 č. k. 15Co/225/2019-620 rozsudok súdu prvej inštalácie vo výroku I. potvrdil ako vecne správny v zmysle § 387 ods. 1 CSP (výrok I.) a vo výroku II., III. zrušil a v tomto rozsahu vrátil vec súdu prvej inštalácie na ďalšie konanie a nové rozhodnutie (výrok II.).

2.1. V odôvodnení konštatoval, že byť viazaný rozsahom a dôvodmi odvolania (§ 470 ods. 1 a 2, § 379 a § 380 ods. 1 CSP), preskúmal napadnutý rozsudok bez nariadenia odvolacieho pojednávania a dospel k záveru, že odvolanie žalovanej nie je dôvodné. Odvolací súd sa v celom rozsahu stotožnil s dôvodmi týkajúcimi sa odvolaním napadnutej vyhovujúcej časti rozsudku a konštatoval jeho správnosť (§ 387 ods. 2 CSP).

2.2. Odvolací súd v súvislosti s námietkou žalovanej o nepreskúmateľnosti napadnutého rozsudku z dôvodu absencie odôvodnenia dôveryhodnosti svedeckých výpovedí, poukázal zhodne so žalobkyňou na nález Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) z 09. júna 2015 sp. zn. III. ÚS 276/2014, podľa ktorého „Spochybňovanie objektívnosti výpovedí svedkov či účastníkov konania bez toho, aby vierohodnosť ich výpovedí spochybňovali aj iné objektívne zadokumentované skutočnosti a dôkazy, teda len na základe ich kolegiálneho, rodinného alebo iného spoločenského vzťahu, by viedlo a to najmä v prípadoch existencie takejto výpovede ako jediného dôkazu, k nemožnosti unesenia dôkazného bremena navrhovateľom a súčasne k vytvoreniu neakceptovateľnej „prezumpcie nepravdivosti“ tvrdení a svedeckých výpovedí účastníkov konania.“ Zároveň zdôraznil nedôvodnosť predmetnej námietky i vzhľadom na nezdôvodnenie jej podstaty, pričom sa odvolateľ obmedzil v zásade len na všeobecné spochybňovanie dôveryhodnosti namietaných svedkov na základe ich príbuzenského pomeru. Pokiaľ ide o preukázanie zásahu do rodinného a osobného života, sú to práve najbližší príbuzní, ktorí majú možnosť vnímať a následne aj zhodnotiť zásah do osobnostných práv a jeho následky.

2.3. V rámci namietanej nesprávnej procesnej postupy súdu prvej inštalácie spojenej s neodôvodnením vykonania dôkazu oboznámením sa s obsahom spisu vedenom na Okresnom súde Bratislava V pod sp. zn. 7C/223/2016 odvolací súd uviedol, že namietaný dôkaz bol v napadnutom rozsudku odôvodnený v bode 24. jeho dôvodov, pričom podľa odvolacieho súdu bol postup prvoinštančného súdu správny s poukazom na priebeh uvedeného konania, v ktorom bolo meritórne rozhodnutie súdu zrušené, čím sú potom závery v ňom prijaté pre posudzovaný prípad nepoužiteľné.

2.4. K žalovanej namietanému nezaznamenanému testu proporcionality v odôvodnení napadnutého rozsudku, odvolací súd zdôraznil, že i keď súd prvej inštalácie v ňom explicitne neuviedol v rámci neho kladené si otázky a odpovede, aj napriek tomu z odôvodnenia vyplýva, že sa súd zaoberal riešením konfliktu ústavou garantovaných práv preskúmaním proporcionality medzi zásahom do práva na súkromie žalovanej a právom na slobodu prejavu žalovanej, pričom z odôvodnenia možno v tomto ohľade vyvodit' namietané skutočnosti. Rovnako za nedôvodnú považoval aj námietku neodôvodnenia primeranosti a dôvodnosti zásahu do práva na slobodu prejavu žalovanej s poukazom na vyjadrenie súdu prvej inštalácie v odvolaní napadnutom rozsudku súvisiace so slobodou tlače ako jedným z pilierov plurality demokracie a na ňu nadväzujúcu potrebu zvýšenej ochrany pred neoprávnenou a nepodloženou kritikou samotných médií (bod 1.1.). Odkazujúc na ustálenú rozhodovaciu prax ústavného súdu podotkol, že vo všeobecnosti súd nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené stranou sporu, ale len

na tie, ktoré majú podstatný význam pre posudzovanú vec.

2.5. Vo vzťahu k namietaným nesprávnym skutkovým zisteniam, ktoré žalovaná videla v preukazovaní jej zásahu do osobnostných práv žalobkyne, v informáciách súvisiacich s neoverím faktov autora daného článku, ako aj spochybnení nevytvorenia profesionálneho rámca na vyjadrenie žalobkyne a nemožnosti vyhodnotenia konania autora v dobrom úmysle i s ním súvisiace skonštatovanie nereparovateľnosti spoločenského degradovania osobnosti žalobkyne, odvolací súd poukázal najmä na zrejmosť skutočností, ktoré vyšli najavo z vykonaného dokazovania súdu prvej inštancie a ktoré potvrdili rozsah závažnosti zásahu do osobnostných práv žalobkyne, hlavné zdroje, vierohodnosť či rozsah a spôsob získania informácií, ktoré boli podkladom pre spracovanie publikovaného článku a odkazujúc na konkrétne body rozsudku prvoinštančného súdu sa stotožnil s dôvodmi v tomto smere ním uvádzanými. V nadväznosti na namietanú potrebu zvýšenej ochrany prokurátorov ako osôb verejného záujmu zdôraznil, že tvoria súčasť súdneho aparátu v širšom význame, a preto je pre štát nutné ich rovnako ako sudcov ochraňovať pred nepodloženými obvineniami a je vo všeobecnom záujme, aby prokurátori požívali dôveru verejnosti.

2.6. Odvolací súd v súvislosti s namietaním nesprávneho právneho posúdenia predmetnej veci, keď podľa odvolateľa prvoinštančný súd mal nesprávne kvalifikovať napádané články a výroky v nich obsiahnuté ako neoprávnené zásahy do osobnostných práv žalobkyne poukázal na rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva z 27. februára 2001 (Jerusalem c. Rakúsko), v ktorom tento súd skonštatoval, že pri posudzovaní limitov slobody prejavu starostlivo rozlišuje medzi samotnými faktami a hodnotiacimi úsudkami, pričom existenciu faktov možno preukázať, zatiaľ čo otázka pravdivosti hodnotiacich úsudkov nepripúšťa dôkazy, t. j. vzhľadom na subjektívny charakter vylučuje dôkaz pravdy, no i tak musí vychádzať z dostatočného faktického základu. Odvolací súd mal tiež za to, že z vykonaného dokazovania vyplynulo, že žalovaná nepreukázala pravdivosť difamačných tvrdení o žalobkyni ani základ napadnutých hodnotiacich úsudkov, ktoré nemožno posudzovať len na základe použitých výrazových prostriedkov a ich formulácie, ale v celom významovom kontexte, ako aj podľa dojmu v čitateľoch zanechanom, pričom bolo preukázané, že zo strany žalobkyne išlo o štandardný postup v súlade trestnoprávnymi predpismi popísaný v napadnutom článku, z ktorého autor článku účelovo vyseletoval získané informácie, ignorujúc odpovede žalobkyne na jeho položené otázky.

2.7. Odvolací súd námietku žalovanej ohľadom priznanej výšky nemajetkovej ujmy považoval za dôvodnú, keďže prvoinštančný súd sa dostatočným spôsobom nevysporiadal s určením výšky takto vzniknutej ujmy a jej odôvodnenie nekorešponduje s judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva, v zmysle ktorej musí byť priznávaná náhrada nemajetkovej ujmy rozumne primeraná utrpenej ujme na povesti, pričom je nevyhnutné pri jej určení vychádzať i z dôkazov preukazujúcich samotnú výšku spôsobenej ujmy.

3. Proti potvrdzujúcemu výroku tohto rozsudku odvolacieho súdu (výrok I.) podala žalovaná (ďalej aj „dovolateľka“) dovolanie, prípustnosť ktorého vyvodzovala z § 420 písm. f) a § 421 ods. 1 písm. a) CSP.

3.1. Dovolateľka odvolaciemu súdu vytýkala, že nesprávnym procesným postupom znemožnil, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Vádu zmätočnosti (§ 420 písm. f) CSP) videla v arbitrárnosti a nepreskúmateľnosti rozhodnutia spočívajúcej v nedostatočnom odôvodnení napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu, v rámci ktorého sa odvolací súd nevysporiadal s jej podstatnými argumentami a dôkaznými návrhmi, v jeho nepredvídateľnosti a v porušení práva na zachovanie rovnosti strán v konaní.

3.2. Žalovaná ako prvé namietala argumentáciu odvolacieho súdu, v rámci ktorej sa súd nezaoberal jej vyjadreniami ohľadom povahy zdroja získaných aj napadnutých informácií a súčasne sa nevysporiadal ani s tvrdeniami o dostatočnosti niektorých reakcií žalobkyne vo vzťahu k hodnotiacim úsudkom. Podľa názoru žalovanej jej bola v tomto ohľade odňatá možnosť preukázať pravdivosť napadnutých tvrdení a vecný základ hodnotiacich úsudkov, a to najmä nepripustením navrhnutých dôkazov ako výsluch navrhovaného svedka či oboznámenie so spisom vedeným na Okresnom súde Bratislava V (bod 2.4.). Mala za to, že argumentácia súdov nižšej inštancie súvisiaca s potrebou ochrany prokurátorov vo všeobecnom záujme pred nepodloženými obvineniami je nedôvodná, nakoľko zvyšovanie dôveryhodnosti v justičný systém sa má zabezpečiť ich profesionálnym konaním a nie pozitívnym vykresľovaním médií. Vytýkala odvolaciemu súdu, že v rámci odvolacieho prieskumu sa nevysporiadal

ani s argumentáciou preukazujúcou dobromyseľnosť autora článku, právo dôvodne sa spoliehať na pravdivosť poskytnutých informácií či dostatočnosťou priestoru na vyjadrenie žalobkyne. V súvislosti so súdmi vyhodnoteným difamačným charakterom výroku napadnutého článku dovolateľka poukázala na nález ústavného súdu sp. zn. I. ÚS 408/2010 vo veci sťažnosti žalovanej, z ktorého možno vyvodiť, že prokurátorka, obdobne ako i sudca, by mala byť uzrozumená a zároveň strpieť vyššiu mieru kritiky ohľadne rozhodovacej činnosti, a preto je potrebné u nej predpokladať vyššiu mieru stupňa tolerancie, než u bežných ľudí. V súvislosti s namietaným testom proporcionality zdôraznil, že sudy nižšej inštalácie nevykonali uvedený test pre vyhodnotenie kolízie stretu práv predmetných strán sporu a ani ho nezahrnuli do odôvodnení, čím sa preukázateľne dopustili v dovolaní vytýkanej vady zmätočnosti.

3.3. Dovolateľka uplatnila i ďalší dovolací dôvod podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP a síce, že sudy nižšej inštalácie porušili princíp právnej istoty tým, že sa odklonili od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu reprezentovanej uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 13. októbra 2011 sp. zn. 3Cdo/84/2011 a uznesením z 27. marca 2018 sp. zn. 1Cdo/196/2017, so zdôraznením odvolacím súdom riešenej právnej otázky: „môžu sa médiá spoľahnúť na obsah informácií z oficiálneho zdroja bez overenia ich pravdivosti?“. Dovolateľka v súvislosti s riešenou právnou otázkou odklonu uviedla, že mala k dispozícii oficiálnu správu Českej polície zo 16. mája 2014, ako aj stanovisko vedúceho vyšetrovateľa P. J. obsahujúce jasné a konkrétne výhrady voči konaniu žalobkyne v pozícii prokurátorky, pričom vyjadrenie odvolacieho súdu k tejto otázke bolo vágne, neurčité a zároveň priamo popierajúce takto získané informácie tým, že uviedol: „žalovaný nepreukázal pravdivosť difamujúcich tvrdení ani vecný základ napadnutých hodnotiacich úsudkov“. Podľa názoru žalovanej mali sudy nižšej inštalácie postupovať v súlade s ustálenou judikatúrou a zverejnené informácie o postupe žalobkyne v danom trestnom konaní vyhodnotiť ako prípustnú realizáciu práva na slobodu prejavu, ktorú bola žalobkyňa povinná strpieť, keďže je nepochybná existencia dostatočného rozsahu vierohodných informácií, z ktorých bol vyvodený neštandardný postup žalobkyne, s oprávnením ich zverejniť. Dovolateľka upriamila pozornosť i na rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva vo veci Bladet Tromsø a Stensaas proti Nórsku, Jersilds proti Dánsku, ako aj na nález Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. IV.ÚS 284/2012. Práve Európsky súd pre ľudské práva opakovane potvrdil právo médií spoľahnúť sa na informácie od oficiálnych zdrojov a konkrétne vo veci Bladet Tromsø a Stensaas v. Nórsko skonštatoval, že: „tlač by mala mať bežne právo spoľahnúť sa na obsah oficiálnych správ bez toho, aby bola sama povinná vykonávať nezávislý prieskum. Ak by tomu tak nebolo, tlač by nemohla hrať svoju nepostrádateľnú úlohu strážneho psa verejnosti“ (m.m. Colombani v. Francúzsko). Pričom práve skutkový stav v uvedenom prípade je obdobný situácii riešenej v predmetnom spore, z čoho je možné vyvodiť právo odvolať sa na obsah oficiálneho dokumentu a jeho obsah zverejniť (právo spoľahnúť sa na správu Polície Českej republiky).

3.4. Z uvedených dôvodov dovolateľka navrhla, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) výrok I. napadnutého rozsudku odvolacieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie a rozhodnutie. Zároveň žiadala priznať náhradu trov dovolacieho konania v rozsahu 100%.

4. Žalobkyňa vo vyjadrení k dovolaniu navrhla, aby dovolací súd dovolanie odmietol ako neprípustné. V podstatnom uviedla, že sa nestotožňuje s námietkami žalovanej, nakoľko napadnutý rozsudok dáva priamo a implicitne odpoveď na všetky ňou rozporované skutočnosti. Zároveň poukázala, že v danom prípade sa nejedná ani o odklon od žalovanou uvádzanej judikatúry najmä z dôvodu, že predložená správa Českej polície je neautorizovaná a predstavuje len určitý záznam o hypotézach a domnienkach daného vyšetrovateľa.

5. Najvyšší súd rozsudkom z 22. augusta 2023 sp. zn. 7Cdo/34/2022 dovolanie žalovanej ako nedôvodné zamietol. Podľa dovolacieho súdu napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu obsahovalo dostatočne primerané vysvetlenie dôvodov, na ktorých bolo založené, vrátane tvrdení dobromyseľnosti autora článku (body 11.2 až 11.5 rozsudku odvolacieho súdu). Test proporcionality síce nebol vykonaný obvyklým spôsobom, ale z rozsudku súdu prvej inštalácie je zrejmé, aké právo a z akých dôvodov bolo uprednostnené. K nevyhovaniu návrhov na vykonanie dokazovania dovolací súd odkázal na § 185 ods. 1 CSP, v zmysle ktorého je vecou súdu, ktoré z navrhnutých dôkazov vykoná, súd zároveň musí dbať na to, aby nevylúčil taký dôkaz, ktorý má potenciál preukázať relevantný skutkový

poznatok, súd má povinnosť zdôvodniť, prečo navrhovaný dôkaz nevykonal, uvedené odvolací súd splnil (body 9.2, 10.1 a 10.2 odôvodnenia rozsudku odvolacieho súdu). K namietanému nesprávnemu právnomu posúdeniu dovolací súd poukázal na nutnosť individuálneho vnímania prípadov ochrany osobnosti. Vychádzajúc z odôvodnenia rozsudkov nižších súdov, nebolo pochyb o tom, že napadnuté rozhodnutie nezáviselo výlučne od nastolenej otázky, ktorej výsledok riešenia (posúdenia a vyhodnotenia) nebol osamotene rozhodujúcim pre rozhodnutie predmetnej právnej veci (porov. bod 23 odôvodnenia rozsudku prvoinštančného súdu v spojení s bodom 12 odôvodnenia napadnutého rozsudku). Dovolací súd v závere konštatoval, že i keď vo všeobecnej rovine platí, že autor článkov má právo spoliehať sa na pravdivosť údajov obsiahnutých v oficiálnych správach štátnych orgánov, pretože pravdivosť úradných informácií nimi poskytovaných je bezpochyby potrebné prezumovať, táto odpoveď by sama osebe nebola schopná založiť úspešnosť dovolania sťažovateľky pre nesprávne právne posúdenie. Dovolanie sťažovateľky bolo preto odmietnuté podľa § 447 písm. c) CSP [v časti, v ktorej namietala existenciu procesnej vady konania v zmysle § 420 písm. f) CSP] a vo zvyšku (v časti, v ktorej namietala nesprávne právne posúdenie) podľa § 448 CSP.

6. Predmetný rozsudok najvyššieho súdu žalovaná napadla ústavnou sťažnosťou, ktorej ústavný súd vyhovel nálezom z 26. júna 2024 č. k. IV. ÚS 200/2024-64 (ďalej „nálež IV. ÚS 200/2024“), ktorým okrem iného zrušil rozsudok najvyššieho súdu z 22. augusta 2023 sp. zn. 7Cdo/34/2022 a vec vrátil najvyššiemu súdu na ďalšie konanie.

7. Ústavný súd v zrušujúcom náleze konštatoval, že najvyšší súd pri posúdení existencie dôvodov zmätočnosti podľa § 420 písm. f) CSP postupoval nesprávne, keď neidentifikoval, že odvolací súd iba mechanicky odkázal na nedostatočné odôvodnenie rozsudku okresného súdu a tým porušil sťažovateľkine, resp. žalovanej právo na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a jej právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a v rámci oboch týchto práv parciálne procesné záruky práva na riadne a dostatočné odôvodnenie súdneho rozhodnutia. Nakoľko pri ochrane práva sťažovateľky zo strany súdov bolo v „stávke“ aj jej základné právo na slobodu prejavu a na slobodné rozširovanie informácií podľa čl. 26 ods. 1 a 2 ústavy a právo na slobodu prejavu a slobodu rozširovania informácií podľa čl. 10 ods. 1 dohovoru, ústavný súd vyslovil, že došlo aj k porušeniu týchto práv.

7.1. Mal za to, že v posudzovanej veci absentuje v rozhodnutiach súdov komplexné zhodnotenie postupu autora článku a sťažovateľky ako vydavateľky vo vzťahu k publikovaným faktom a ich overeniu. Podľa ústavného súdu je zrejmé, že sporný článok mal určitý faktografický podklad, ktorý sa nejavil ako nedôveryhodný, v tomto smere bolo potrebné posúdiť, do akej miery bolo v tomto prípade nevyhnutné overovať pravdivosť uverejňovaných informácií. Ak novinár skutočne vychádza z informácií poskytnutých dôveryhodným zdrojom, bolo potrebné zo strany súdu dôsledne a citlivo zhodnotiť, či požiadavka na overenie pravdivosti záverov o hodnotení správnosti postupu prokuratúry nekladie na prácu novinára neprimerané požiadavky z hľadiska jeho reálnych možností overiť si uvádzané informácie. V tejto súvislosti bolo úlohou súdu objasniť svoj pohľad na to, či tvrdenie o účelovom konaní prokuratúry ako inštitúcie je skutkové, čo znamená potrebu overenia, alebo ide o hodnotiaci úsudok zdroja. V tomto kontexte ďalej chýba posúdenie, či informácie pochádzajú od dôveryhodného zdroja, aký bol zámer jeho interpretácie a či ich uverejnenie sledovalo verejný záujem. Pričom z pohľadu námietok sťažovateľky prezentovaných i v dovolaní vo vzťahu k povahe zdroja získaných informácií a možnosti preukázať ich pravdivosť je tiež významný aj potenciálny odradzujúci efekt na informovanie o veci vo verejnom záujme („chilling effect“). K takému dôsledku by mohlo dôjsť, ak by všeobecné súdy kladli neprimerané bremeno na preukázanie pravdivosti tvrdení, ale rovnako aj pri postupe znemožňujúcom vykonať dôkazy na ich preukázanie.

7.2. V nadväznosti na uvedené poukázal i na rozhodovaciu prax Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) týkajúcu sa zásahu do práva na ochranu slobody prejavu tlače v súvislosti so zásahom do práva na ochranu súkromia prokurátora či sudcu, ktorá kladie dôraz na splnenie povinnosti preveriť si pravdivosť uverejňovaných informácií, keďže úlohou žurnalistiky v demokratickej spoločnosti je informovať o veciach verejného záujmu, t. j. tlač v tomto smere zohráva v demokratickej spoločnosti zásadnú úlohu a aj keď nesmie prekračovať určité hranice, najmä pokiaľ ide o ochranu povesti a práv iných a potrebu zabrániť prezradeniu dôverných informácií, jej povinnosťou je poskytovať informácie a myšlienky v súlade s jej povinnosťami a zodpovednosťou o všetkých veciach

verejného záujmu vrátane tých, ktoré sa týkajú spravodlivosti (pozri De Haes a Gijssels proti Belgicku, z 24. 2. 1997, Správy 1997-I, s. 233-34, § 37). Nielenže má za úlohu sprostredkovať takéto informácie a myšlienky, ale aj verejnosť má právo ich dostávať. Ak by to bolo inak, tlač by nemohla hrať svoju životne dôležitú úlohu „verejného strážneho psa“ (pozri Thorgeir Thorgeirson v. Island, z 25. 06. 1992, séria A, č. 239, s. 27, § 63, a Bladet Tromsø a Stensaas proti Nórsku [GC], č. 21980/93, § 62, ECHR 1999-III). Článok 10 chráni nielen podstatu vyjadrených myšlienok a informácií, ale aj formu, v akej sú sprostredkované [pozri Oberschlick proti Rakúsku (č. 1), z 23. 5. 1991, séria A, č. 204, s. 25, § 57]. Novinárska sloboda zahŕňa aj možné použitie určitej miery prehánania alebo dokonca provokácie (pozri rozsudok Prager a Oberschlick proti Rakúsku z 26. 04. 1995, séria A, č. 313, s. 19, § 38 a Thoma v. Luxembursko, č. 38432/97, § 45 a § 46, ECHR 2001-III).

7.3. Záverom ústavný súd v súhrne skonštatoval, že kategorické a miestami veľmi zjednodušené závery okresného súdu v spojení s nevykonaním riadneho a úplného testu proporcionality nie sú aktuálne spôsobilé odôvodniť záver, že zásah do práva sťažovateľky na slobodu jej prejavu v podobe napadnutého rozsudku a jemu predchádzajúcich rozhodnutí všeobecných súdov naplnil kritériá v zmysle čl. 10 ods. 2 dohovoru, teda že išlo o zásah nevyhnutný v demokratickej spoločnosti v záujme ochrany povesti alebo práv iných alebo zachovania autority a nestrannosti súdnej moci. Vzhľadom na absenciu komplexného a zrozumiteľného odôvodnenia posúdenia konfliktu práva na ochranu osobnosti žalobkyne a práva na slobodu prejavu sťažovateľky najvyšší súd pri posúdení existencie dôvodov zmätočnosti podľa § 420 písm. f) CSP postupoval nesprávne, keď neidentifikoval, že odvolací súd iba mechanicky odkázal na nedostatočné odôvodnenie rozsudku okresného súdu. Tým porušil sťažovateľkine právo na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a jej právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a v rámci oboch týchto práv parciálne procesné záruky práva na riadne a dostatočné odôvodnenie súdneho rozhodnutia. Keďže pri ochrane práva sťažovateľky zo strany súdov bolo v „stávke“ aj jej základné právo na slobodu prejavu a na slobodné rozširovanie informácií podľa čl. 26 ods. 1 a 2 ústavy a právo na slobodu prejavu a slobodu rozširovania informácií podľa čl. 10 ods. 1 dohovoru, vyslovil ústavný súd, že došlo aj k ich porušeniu.

8. Najvyšší súd ako súd dovolací (§ 35 CSP), po zistení, že dovolanie podala včas strana sporu, v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané (§ 427 ods. 1 CSP), strana zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 443 CSP), viazaný právnym názorom ústavného súdu, ktorý vyslovil v náleze (§ 134 ods. 2 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 413/2019 Z. z.) dospel k záveru, že dovolanie žalovanej je podané dôvodne.

9. Dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný (§ 440 CSP). Dovolacím dôvodom je nesprávnosť vytýkaná v dovolaní (porovnaj § 428 CSP). Pokiaľ nemá dovolanie vykazovať nedostatky, ktoré v konečnom dôsledku vedú k jeho odmietnutiu podľa § 447 písm. f) CSP, je (procesnou) povinnosťou dovolateľa vysvetliť v dovolaní, z čoho vyvodzuje prípustnosť dovolania a označiť v dovolaní náležitým spôsobom dovolací dôvod (§ 420 alebo § 421 CSP v spojení s § 431 ods. 1 CSP a § 432 ods. 1 CSP). V dôsledku spomenutej viazanosti dovolací súd neprejednáva dovolanie nad rozsah, ktorý dovolateľ vymedzil v dovolaní uplatneným dovolacím dôvodom.

10. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, ak to zákon pripúšťa. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v § 420 a § 421 CSP.

11. Dovolací súd skôr ako pristúpi k posúdeniu, či je opodstatnená argumentácia dovolateľa o nesprávnom procesnom postupe nižších súdov, prípadne tiež argumentácia o nesprávnom právnom posúdení veci považuje za podstatné zdôrazniť, že viazanosť právnym názorom vysloveným v rozhodnutí ústavného súdu, § 134 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky upravuje, čo sa v teórii označuje ako vertikálny precedens s kasačnou záväznosťou, kde „vyšší“ orgán prikazuje „nižšiemu“, ako má vo veci ďalej postupovať a rozhodnúť. Orgán verejnej moci je po náleze ústavného súdu povinný ho vykonať a riadiť sa ním pri prerokovávaní a rozhodovaní vo veci. Vec musí rozhodnúť a posúdiť tak, ako mu ústavný súd prikázal (k tomu viď aj L'ALÍK, M.,

L'ALÍK, T. Zákon o ústavnom súde. Komentár. Bratislava: WOLTERS KLUVER SR, 2019, s. 404).

12. Žalovaná vyvodzuje prípustnosť podaného dovolania z ustanovenia § 420 písm. f) CSP, podľa ktorého je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

13. Ustanovenie § 420 písm. f) CSP zakladá prípustnosť a zároveň dôvodnosť dovolania v tých prípadoch, v ktorých miera porušenia procesných práv strany nadobudla intenzitu porušenia jej práva na spravodlivý proces. Pod porušením práva na spravodlivý proces v zmysle tohto ustanovenia treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zákonnému, ale aj ústavnému procesnoprávnemu rámcu, a ktoré tak zároveň znamená aj porušenie ústavne zaručených procesných práv spojených s uplatnením súdnej ochrany práva. Ide napr. o právo na verejné prejednanie veci za prítomnosti strany sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonávaným dôkazom, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, na relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu a na rozhodnutie o riadne uplatnenom nároku spojené so zákazom denegatio iustitiae (odmietnutia spravodlivosti).

14. Žalovaná dovolaním podaným podľa § 420 písm. f) CSP v podstatnom namietala, že konajúce súdy sa nedostatočne vysporiadali s jej argumentáciou a dôkaznými návrhmi, ktoré tvrdenia mali dostatočný skutkový základ, vyplývali jednak z oficiálnych zdrojov (správa Polície Českej republiky zo 16. mája 2014 a vyjadrenie vedúceho vyšetrovacieho tímu R. J.), čím sa súd nezaoberal, rovnako sa nezoberal jej právom spoliehať sa na pravdivosť poskytnutých informácií. Súd nepripustil navrhovaný výsluch svedka Palkoviča a ani pripojenie spisu, kde bol žalovaným vydavateľ týždenníka R.. V napadnutom rozsudku chýbal aj test proporcionality.

15. K tomuto dôvodu prípustnosti dovolania treba uviesť, že ustálená judikatúra Európskeho súdu pre ľudské práva (ESLP) uvádza, že súdy musia v rozsudkoch jasne a zrozumiteľne uviesť dôvody, na ktorých založili svoje rozhodnutia, musia sa zaoberať najdôležitejšími argumentami vznesenými stranami sporu a uviesť dôvody pre prijatie alebo odmietnutie týchto argumentov, a že nedodržanie týchto požiadaviek je nezlučiteľné s ideou práva na spravodlivý proces (pozri napr. *Garcia Ruiz v. Španielsko*, *Vetrenko v. Moldavsko*, *Kraska v. Švajčiarsko*). Judikatúra ESLP síce nevyžaduje, aby na každý argument strany bola v odôvodnení rozhodnutia súdu daná odpoveď, trvá však na tom, že ak ide o argument, ktorý je pre rozhodnutie rozhodujúci, vyžaduje sa špecifická odpoveď súdu práve na tento argument (*Ruiz Torija c. Španielsko* z 9. decembra 1994, séria A, č. 303 - A, s. 12, § 29, *Hiro Balani c. Španielsko* z 9. decembra 1994, séria A, č. 303 - B, *Georgiadis c. Grécko* z 29. mája 1997, *Higgins c. Francúzsko* z 19. februára 1998).

16. Rovnako, podľa stabilizovanej judikatúry Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia ako súčasť základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) vyžaduje, aby sa súd jasným, právne korektným a zrozumiteľným spôsobom vyrovnal so všetkými skutkovými a právnymi skutočnosťami, ktoré sú pre jeho rozhodnutie vo veci podstatné a právne významné (IV. ÚS 14/07). Povinnosťou všeobecného súdu je uviesť v rozhodnutí dostatočné a relevantné dôvody, na ktorých svoje rozhodnutie založil. Dostatočnosť a relevantnosť týchto dôvodov sa musí týkať tak skutkovej, ako i právnej stránky rozhodnutia (napr. III. ÚS 107/07). V prípade, keď právne závery súdu z vykonaných skutkových zistení v žiadnej možnej interpretácii odôvodnenia súdneho rozhodnutia nevyplývajú, treba takéto rozhodnutie považovať za rozporné s čl. 46 ods. 1 ústavy, resp. čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a slobôd (I. ÚS 243/07). Súd by mal byť preto vo svojej argumentácii obsiahnutej v odôvodnení koherentný, t. j. jeho rozhodnutie musí byť konzistentné a jeho argumenty musia podporiť príslušný záver. Súčasne musí dbať tiež na jeho celkovú presvedčivosť, teda inými slovami na to, aby premisy zvolené v rozhodnutí, rovnako ako závery, ku ktorým na základe týchto premís dospel, boli pre širšiu právnickú (ale aj laickú) verejnosť prijateľné, racionálne, ale v neposlednom rade aj spravodlivé a

presvedčivé (I. ÚS 243/07, I. ÚS 155/07, I. ÚS 402/08).

17. Aj najvyšší súd už v minulosti vo viacerých svojich rozhodnutiach, práve pod vplyvom judikatúry ESLP a ústavného súdu, zaujal stanovisko, že medzi práva strany civilného procesu na zabezpečenie spravodlivej ochrany jej práv a právom chránených záujmov patrí nepochybne aj právo na spravodlivý proces a že za porušenie tohto práva treba považovať aj nedostatok riadneho a vyčerpávajúceho odôvodnenia súdneho rozhodnutia. Povinnosť súdu rozhodnutie náležite odôvodniť, je totiž odrazom práva strany sporu na dostatočné a presvedčivé odôvodnenie spôsobu rozhodnutia súdu, ktorý sa zaoberá všetkými právne relevantnými dôvodmi uplatnenej žaloby, ako aj špecifickými námietkami strany sporu. Porušením uvedeného práva strany sporu na jednej strane a povinnosti súdu na strane druhej, sa strane sporu (okrem upretia práva dozvedieť sa o príčinách rozhodnutia práve zvoleným spôsobom) odníma možnosť náležite skutkovo, aj právne argumentovať proti rozhodnutiu súdu v rámci využitia prípadných riadnych alebo mimoriadnych opravných prostriedkov. Ak nedostatok riadneho odôvodnenia súdneho rozhodnutia je porušením práva na spravodlivé súdne konanie, táto vada zakladá i prípustnosť dovolania podľa § 420 písm. f) CSP.

18. Práve približený výpočet samozrejme nemôže byť (ani mať ambíciu byť) úplným, keďže sa v konkrétnom prípade môžu vyskytnúť i iné nedostatky v argumentácii (podľa okolností buď súdu prvej inštancie, odvolacieho súdu alebo aj oboch takýchto súdov - pri nahliadaní na problém optikou súdu dovolacieho), ktorých prítomnosť rovnako spôsobí nerešpektovanie čiastkového práva na spravodlivý súdny proces reprezentovaného právom strany na objektívne presvedčivé (uspokojivé) odôvodnenie výsledku rozhodovacej činnosti súdu.

19. K práve uvedenému sa v odvolacích konaniach pridružuje i faktor umožnenia odvolaciemu súdu procesným právom, aby takýto súd, pokiaľ sa v celom rozsahu stotožní s odôvodnením napadnutého rozhodnutia, sa v odôvodnení len obmedzil na skonštatovanie správnosti dôvodov napadnutého rozhodnutia, prípadne doplnil na zdôraznenie správnosti napadnutého rozhodnutia ďalšie dôvody (§ 387 ods. 2 CSP). V týchto prípadoch síce stačí, ak odvolací súd v odôvodnení rozsudku iba poukáže na relevantné skutkové zistenia a stručne zhrnie právne posúdenie vecí, keď späťnosť potvrdzovaného a potvrdzujúceho rozsudku vytvára ich organickú (kompletizujúcu) jednotu a rozhodnutie odvolacieho súdu v sebe tak zahŕňa po obsahovej stránke aj odôvodnenie rozsudku súdu prvej inštancie; ak sa však odvolací súd rozhodne ísť touto cestou, vedome tým preberá zodpovednosť i za kvalitu argumentácie súdu prvej inštancie (t. j. či v prípadnom dovolacom konaní obstojí ako ním potvrdené rozhodnutie, tak i ním samým doplnené dôvody). Dopĺňanie ďalších dôvodov na podporu argumentácie prvoinštančného súdu (zo strany súdu odvolacieho) v tomto prípade nie je pravidlom (ale výnimkou) a môže sa stať, že toto ani nebude reálne možné, ak súd prvej inštancie sa v rámci odôvodňovania svojho rozhodnutia, neskôr podrobovaného prieskumu v odvolacom konaní sám objektívne uspokojivým spôsobom vyporiada so všetkými relevantnými argumentmi všetkých sporových strán a ani odvolanie neprinesie nič iné, než polemiku s takýmto jeho úvahami. Ak ale o takýto prípad (nedoplniteľnosti) nepôjde, z pohľadu preskúmateľnosti rozhodnutia odvolacieho súdu bude mať význam ako udržateľnosť dopĺňujúcej argumentácie tohto súdu samej osebe, tak i to, či sa doplnenie nedostane do takého rozporu s argumentáciou súdu prvej inštancie, označenou odvolacím súdom za akceptovanú v plnom rozsahu, pri ktorého existencii by už reálne o splnení podmienok § 387 ods. 2 CSP nemožno hovoriť (ale do úvahy by prichádzala len možnosť, že správnou môže byť nanajvýš - pokiaľ vôbec - argumentácia len jedného z oboch nižších súdov).

20. Podľa dovolacieho súdu, vychádzajúc i zo záverov ústavného súdu vyjadrených v zrušujúcom uznesení (pozri bod 7.), byť si je vedomí kasačnej záväznosti nálezov ústavného súdu ako záväznosti takmer absolútnej, keď nielen výrok nálezu, ale aj nosné dôvody uvedené v jeho odôvodnení sú záväzné, pretože vyjadrujú názor ústavného súdu, ktorý tak interpretuje princípy aplikácie práva, sa v prejednávanej veci nedostatky v argumentácii, vedúce (nateraz) k neakceptovateľnosti prijatých záverov (skutkových aj právnych) vyskytli v rozsudkoch oboch nižších súdov.

21. Z argumentácie rozsudkov nižších súdov totiž nevyplýva dostatočné vyhodnotenie všetkých pre

prejednávanej veci podstatných okolností, ktoré sa pri strete práva na ochranu osobnosti a práva na slobodu prejavu majú posúdiť a zohľadniť. Nemožno preto považovať za dostatočné ani dôvody rozsudku odvolacieho súdu bez toho, aby doplnil, resp. podporil správnosť záverov prvoinštančného súdu v časti posúdenia konfliktu dvoch základných práv.

22. Ústavný súd vo vydanom zrušujúcom náleze zaujal stanovisko, podľa ktorého „V zmysle judikatúry ESĽP k čl. 8 dohovoru „súkromný život“ predstavuje široký pojem, ktorý nemožno úplne definovať a ktorý zahŕňa fyzickú a psychickú integritu osoby, a preto môže zahŕňať viaceré aspekty identity osoby, ako je rodová identifikácia, sexuálna orientácia, meno alebo prvky súvisiace s právom osoby na jej podobizňu (S. a Marper proti Spojenému kráľovstvu [GC], č. 30562/04 a č. 30566/04, § 66). Táto požiadavka sa týka aj spoločenskej a profesionálnej povesti (Denisov v. Ukrajina [GC], č. 76639/11, rozhodnutie z 25. 09. 2018, § 112). Medzi sťažovateľom a údajným útokom na jeho povest' musí existovať dostatočné prepojenie (Putistin proti Ukrajine, č. 16882/03, rozhodnutie z 21. 11. 2013, § 40). Aby mohol vstúpiť do hry čl. 8 dohovoru, útok na povest' osoby musí nadobudnúť určitú úroveň závažnosti a musí byť vykonaný spôsobom odôvodňujúcim predpoklad zásahu do práva na rešpektovanie súkromného života (pozri A. v. Nórsko, č. 28070/06, rozhodnutie z 09. 07. 2009, § 64). Sloboda prejavu patrí k základom demokratickej spoločnosti, je jednou z podmienok jej napredovania a sebarealizácie každého jednotlivca, čo súvisí s požiadavkami pluralizmu, tolerance a veľkorysosti, bez ktorých neexistuje „demokratická spoločnosť“. Ako vyplýva z odseku 2 článku 10 dohovoru, táto sloboda podlieha výnimkám, ktoré sa však musia vykladať striktné, a potreba akýchkoľvek obmedzení musí byť preukázaná presvedčivo (pozri Mouvement raélien suisse v. Švajčiarsko [GC], č. 16354/06). Okrem toho čl. 10 chráni nielen podstatu vyjadrených myšlienok a informácií, ale aj formu, v akej sú sprostredkované [pozri napríklad Oberschlick proti Rakúsku (č. 1), č. 11662/85, rozhodnutie z 23. 05. 1991, § 57, séria A, č. 204]. Pri konflikte základných práv v podobných prípadoch ESĽP skúma, či došlo k dosiahnutiu spravodlivej rovnováhy medzi právom jednotlivca na ochranu dobrej povesti a právom druhej strany na slobodu prejavu zaručenej čl. 10 dohovoru [Von Hannover (č. 2) v. Nemecko, č. 40660/08, 60641/08, rozhodnutie zo 7. 2. 2012, § 98 a Pfeifer v. Rakúsko, č. 12556/03, rozhodnutie z 15. 11. 2007, § 38]. V prípadoch, ktoré vyžadujú, aby bolo právo na rešpektovanie súkromného života vyvážené s právom na slobodu prejavu, by sa výsledok nemal meniť podľa toho, či sa namieta porušenie čl. 8 alebo čl. 10 dohovoru. Obe tieto práva si v zásade zaslúžia rovnaký rešpekt, a preto by miera voľnej úvahy mala byť teoreticky rovnaká v oboch prípadoch (Couderc a Hachette Filipacchi Associés v. Francúzsko, č. 40454/07, rozhodnutie z 10. 11. 2015, § 91). V posudzovanej veci je potrebné považovať za zásah do práva sťažovateľky na slobodu prejavu rozsudok odvolacieho súdu, ktorý vychádza zo záverov rozsudkov odvolacieho súdu a súdu prvej inštancie, ktorými bol zhodne konštatovaný neoprávnený zásah do práva na ochranu osobnosti žalobkyne a sťažovateľke bola uložená povinnosť písomne sa jej ospravedlniť. Nárok žalobkyne na náhradu nemajetkovej ujmy zostal predmetom konania pred súdmi nižších inštancií. Pri skúmaní oprávnenosti zásahu do práva na slobodu prejavu podľa čl. 10 ods. 1 dohovoru je podstatné, či tento zásah spĺňa kritériá v zmysle čl. 10 ods. 2 dohovoru, teda či išlo o zásah zákonný a zároveň nevyhnutný v demokratickej spoločnosti v záujme ochrany povesti alebo práv iných alebo zachovania autority a nestrannosti súdnej moci, ako to pomenovali aj všeobecné súdy. Žaloba o ochranu osobnosti je osobitným zákonným prostriedkom ochrany práva na súkromie, k zásahu do práva na slobodu prejavu došlo na základe zákona. Ďalej bolo preto potrebné zhodnotiť, či v okolnostiach veci šlo o zásah nevyhnutný v demokratickej spoločnosti v záujme ochrany povesti alebo práv iných alebo zachovania autority a nestrannosti súdnej moci. To znamená, že bolo potrebné vyhodnotiť a posúdiť vzájomný pomer medzi hodnotou slobody prejavu na jednej strane a právom na ochranu súkromia, resp. záujmom na zachovaní autority a nestrannosti súdnej moci na strane druhej (test proporcionality). Vo svojej rozhodovacej praxi ESĽP uviedol rôzne relevantné kritériá na vyváženie práva na rešpektovanie súkromného života a práva na slobodu prejavu [pozri okrem iného Axel Springer AG, č. 39954/08, rozhodnutie zo 07. 02. 2012, § 89 - § 95; Von Hannover (č. 2), už citovaný, § 108 - § 113 a Couderc a Hachette Filipacchi Associés, už citovaný, § 93]. Medzi uplatniteľné kritériá možno zaradiť príspevok k diskusii o všeobecnom záujme, ako známa bola osoba, ktorej sa do práva na ochranu súkromného života zasiahlo, a povaha jej predchádzajúceho správania, predmet vyhlásení, obsah, forma a dôsledky vyhlásení, spôsob získania informácií a ich pravdivosť (porov. Jishkariani v. Gruzínsko, č. 18925/09, rozhodnutie z 20. 09. 2018, § 46). Pod

vpływom judikatury ESLP pre účely posúdenia kolízie označených základných práv ústavný súd (II. ÚS 152/08, II. ÚS 326/09, I. ÚS 408/2010, IV. ÚS 492/2012) formuloval kritériá testu proporcionality v užšom zmysle, ktorý je založený na hľadaní odpovedí na otázky, KTO, O KOM, ČO, KDE, KEDY a AKO v tomto prípade „uverejnil“, čo zodpovedá už uvedeným kritériám, ako ich skúma ESLP. Ústavný súd zároveň judikoval, že tento test proporcionality nemusí byť jediným univerzálnym nástrojom na komplexné zhodnotenie stretu základných práv, všeobecný súd je v zásade oprávnený argumentovať aj iným spôsobom, avšak jeho záver musí byť preskúmateľný, zdôrazňujúc, čo je pre prejednávajúcu vec podstatné a z akých dôvodov, tak, aby jeho argumentácia bola udržateľná aj z hľadiska garancií obsiahnutých v dohovore (IV. ÚS 295/2023).“ (pozri body 36. až 42. rozhodnutia ústavného súdu).

23. Z dokazovania vykonaného súdom prvej inštancie vyplynulo, že žalovaná uverejnila článok v dennom vydaní svojho periodika na titulnej strane s pokračovaním na stranách 2 a 3, ten istý článok bol uverejnený aj v internetovej verzii periodika. Obsah článku sa týkal procesného postupu prokuratúry (generálnej prokuratúry a aj Úradu špeciálnej prokuratúry), ktorý autor posúdil ako „odplácanie sa“ obvinenému, ktorý bol trestne stíhaný pre ublíženie na zdraví, pričom táto trestná vec bola dozorovaná žalobkyňou ako prokurátorkou generálnej prokuratúry. Okrem toho bol ten istý obvinený stíhaný aj pre daňovú, resp. ekonomickú trestnú činnosť, v týchto konaniach žalobkyňa nebola dozorovou prokurátorkou. Z článku vyplynulo, že obvinený začal spolupracovať s políciou a v súvislosti s daňovou trestnou činnosťou mal vypovedať o mechanizme, z ktorého mali profitovať viacerí verejní činitelia, medzi inými aj vtedajší poslanec, resp. bývalý funkcionár polície. Po tejto výpovedi mala proti obvinenému prokuratúra postupovať spôsobom, ktorý bol označený ako „potrestanie“ za jeho výpoveď. Konkrétne kroky prokuratúry mali spočívať v jeho ponechaní vo väzbe, keď súd prvého stupňa rozhodol o prepustení obvineného z väzby, proti tomuto rozhodnutiu podala žalobkyňa sťažnosť, ktorej odvolací súd vyhovel a obvineného ponechal vo väzbe. Ďalšie konanie žalobkyne spočívalo v návrhu na prekvalifikovanie trestného činu ublíženia na zdraví na vydieranie, za čo mu hrozil vyšší trest. V konečnom dôsledku sa príslušný súd nestotožnil so zmenou právnej kvalifikácie. V článku bola žalobkyňa označená svojím menom a priezviskom a aj funkciou. Bolo tiež preukázané, že konkrétne kroky žalobkyne vykonané v trestnom konaní obvineného zodpovedajú obsahu spisu, zároveň jej postup neodporoval zákonu, čo však ani v článku spochybnené nebolo.

24. Dovolací zhodne s ústavným súdom konštatuje, že v odôvodnení rozsudku súdu prvej inštancie (na ktorý rozsudok bez ďalšieho odôvodnenia odvolací súd v napadnutom rozsudku odkázal) absentuje nielen zhodnotenie otázky verejného záujmu na informovaní verejnosti o krokoch prokuratúry spomínaných v spornom článku a zhodnotenie, ako sporný článok prispel k verejnej debate o tejto téme, ale aj zhodnotenie stupňa verejnej známosti žalobkyne a jej predchádzajúce konanie, predmetu článku, obsahu, formy a dôsledkov namietaných výrokov, ako aj spôsobu získania informácií a ich pravdivosť (bližšie pozri body 45. až 69. nálezu ústavného súdu).

25. V súhrne je teda potrebné konštatovať, že kategorické a miestami veľmi zjednodušené závery súdu prvej inštancie v spojení s nevykonaním riadneho a úplného testu proporcionality nie sú aktuálne spôsobilé odôvodniť záver, že zásah do práva žalovanej na slobodu jej prejavu v podobe napadnutého rozsudku odvolacieho súdu (ako aj súdu prvej inštancie, s ktorým tvorí jednotu) naplnili kritériá v zmysle čl. 10 ods. 2 Dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd, teda že išlo o zásah nevyhnutný v demokratickej spoločnosti v záujme ochrany povesti alebo práv iných alebo zachovania autority a nestrannosti súdnej moci.

26. Vzhľadom na absenciu komplexného a zrozumiteľného odôvodnenia posúdenia konfliktu práva na ochranu osobnosti žalobkyne a práva na slobodu prejavu žalovanej najvyšší súd konštatuje, vychádzajúc pritom zo záverov ústavného súdu vyjadrených v zrušujúcom náleze (bod 6.), že rozhodnutie odvolacieho súdu, spolu s rozhodnutím súdu prvej inštancie trpia vadou riadneho a dostatočného odôvodnenia pri posúdení stretu práva na ochranu osobnosti žalobkyne a práva na slobodu prejavu žalovanej, čím je naplnený dovolací dôvod podľa § 420 písm. f) CSP.

27. Vzhľadom na vyslovené porušenie označeného práva najvyšší súd nepovažuje za potrebné sa bližšie

zaoberať ďalšími námietkami dovolateľky, preto v kontexte námietok týkajúcich sa dokazovania zdôrazňuje len to, že je viazaný skutkovým stavom, ako ho ustálili sudy nižších inštancií, pričom žiadne závažné deficity v dokazovaní neboli identifikované.

28. Z hľadiska námietky nesprávneho právneho posúdenia najvyšší súd poukazuje na svoju judikatúru, v zmysle ktorej v hierarchii postupu dovolacieho prieskumu platí, že ak dovolací súd zistí, že dovolanie je prípustné a dôvodné z dôvodov zmätočnosti, nemusí už skúmať uplatnený dovolací dôvod podľa § 421 ods. 1 CSP, keďže napadnuté rozhodnutie musí zrušiť (§ 449 ods. 1 CSP). Keďže nápravu nemožno dosiahnuť iba zrušením rozhodnutia odvolacieho súdu, dovolací súd zrušil aj rozhodnutie súdu prvej inštancie a vec mu v rozsahu zrušenia vrátil na ďalšie konanie (§ 450 CSP).

29. Ak bolo rozhodnutie zrušené a ak bola vec vrátená na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, súd prvej inštancie a odvolací súd sú viazané právnym názorom dovolacieho súdu (§ 455 CSP). Ak dovolací súd zruší rozhodnutie a ak vráti vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, rozhodne tento súd o trovách pôvodného konania a o trovách dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 CSP).

30. Vzhľadom na v zrušujúcom náleze ústavným súdom vyslovené porušenie základných práv žalovanej podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd aj napadnutým rozsudkom odvolacieho súdu a súdu prvej inštancie, dovolací súd považuje za nevyhnutné zdôrazniť obom nižším súdom, aby sa pri opätovnom prejednávaní žaloby žalobkyne a odvolania žalovanej týmto nálezom podrobne a dôsledne riadili, predovšetkým časťou výslovne venovanou namietaným porušeniam žalovanej ich rozhodovacou činnosťou (body 35 až 70), ktoré názory ústavného súdu je nevyhnutné rešpektovať a vychádzať z nich.

31. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.